

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри туризму та
країнознавства

Протокол № 1 від 28.08.2019 р.

Зав. кафедри

Г.О. Горіна

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ТУРИЗМОЗНАВСТВА»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник: Горіна Г.О.
проф. кафедри туризму та
країнознавства, д.е.н., доцент

2019 – 2020 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальностей 242 «Туризм»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	30
Практичні / семінарські, годин	24
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	96
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	7
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль – вивчення наукових основ туризмознавства, формування знань, умінь і навичок в галузі туризмознавства, вивчення функцій туризму та передумов здійснення туристичної діяльності.

Завдання: опанування комплексу знань з основ туризмознавства; розкриття історичних особливостей та сучасного стану розвитку туризму в Україні та світі; ознайомлення з основними напрямками розвитку туризмознавства, основними категоріями, підходами, принципами, методами, формами, функціями туризму; дослідження впливу основних чинників розвитку та факторів ризику у туризму.

Предмет: теоретичні засади туризму та їх практичне застосування у сфері туристичної діяльності.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Історичні передумови виникнення та розвитку туризму

Тема 2. Класифікація видів та форм туризму

Тема 3. Туристичні ресурси

Тема 4. Основні туризмологічні концепції

Тема 5. Туристична індустрія

Тема 6. Безпека туристичної подорожі

Тема 7. Державна політика та державне регулювання в галузі туризму

Тема 8. Організація туристичної діяльності

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування та розвитку туризму					
Тема 1. Історичні передумови виникнення та розвитку туризму	16	2	2	-	12
Тема 2. Класифікація видів та форм туризму	18	4	2	-	12
Тема 3. Туристичні ресурси	18	4	2	-	12
Тема 4. Основні туризмологічні концепції	20	4	4	-	12
Разом за змістовим модулем 1	72	14	10	-	48
Змістовий модуль 2. Туризм як вид господарської діяльності					
Тема 5. Туристична індустрія	20	4	4		12
Тема 6. Безпека туристичної подорожі	18	4	2		12
Тема 7. Державна політика та державне регулювання в галузі туризму	20	4	4	-	12
Тема 8. Організація туристичної діяльності	20	4	4	-	12
Разом за змістовим модулем 2	78	16	14	-	48
Усього годин	150	30	24	-	96

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – запитань і відповідь Історія розвитку туризму	2
2	Семінар - запитань і відповідь Туризм: види та форми	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Туристично-рекреаційні ресурси України та світу	2
4	Семінар – запитань і відповідь Моделі туризмології	2
5	Семінар – запитань і відповідь Концепції туризмології	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Сучасні тенденції розвитку туристичної індустрії України	2
7	Семінар з виконанням практичних задач Сучасні тенденції розвитку туристичної індустрії Світу	2
8	Семінар - запитань і відповідь Безпека в туризмі	2
9	Семінар – розгорнута бесіда Шляхи реалізації та цілі державного регулювання в галузі туризму	2
10	Семінар – розгорнута бесіда Інституційне забезпечення розвитку ринку туристичних послуг	2
11	Семінар - запитань і відповідь Ліцензування та стандартизація туристичної діяльності	2
12	Семінар – розгорнута бесіда Договір на туристичне обслуговування	2
Всього		24

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади формування та розвитку туризму			
Семінар – запитань і відповідь Тема 1. Історія розвитку туризму	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: початковий етап; становлення туристичного бізнесу; туризм як галузь індустрії; монополізація туристичної індустрії; історія розвитку туризму в Україні. Джерела [1-5]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар - запитань і відповідь Тема 2. Туризм: види та форми	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: класифікація видів туризму за метою; класифікація видів туризму за часовими характеристиками; класифікація видів туризму за територіальними ознаками; класифікація видів туризму за індивідуальними запитам; класифікація видів туризму за фінансовими можливостями. Джерела [1-3, 6, 8]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – розгорнута бесіда Тема 3. Туристично-рекреаційні ресурси України та світу	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: туристично-рекреаційні ресурси; історико-культурні рекреаційні ресурси; природні рекреаційні ресурси; туризм і екологія; туристичне районування світу; туристичне районування України. Джерела [1-3, 13, 16, 17, 21, 24]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар – запитань і відповідь Тема 4. Моделі туризмології	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: модель туриста за Жафаром Жафарі; Модель туризму за Жафаром Жафарі; Концепція туризму як зустрічі; Теорія периферії В. Крісталера; Теорія дифузії інновацій; Модель циклу еволюції туристичного простору Р.В. Бутлера; Джерела [1-3, 14]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – запитань і відповідь Тема 4. Моделі туризмології	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Концепція туристичного простору; Концепція туристичної функції; Концепція району (території) туристичної активності; Концепція територіальних рекреаційних систем; Концепція перцепції простору (ландшафту); Концепція туристичної урбанізації; Теорії конфлікту в туризмі; Концепція функції туризму. Джерела [1-3, 14]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Разом змістовий модуль 1	48		
Змістовий модуль 2. Туризм як вид господарської діяльності			
Семінар з виконанням практичних задач Тема 5. Сучасні тенденції розвитку	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: загальна характеристика суб'єктів туристичної індустрії; туристичні агенти та туристичні оператори; готелі, аналогічні засоби розміщення та їх класифікація; ресторани, заклади харчування; наземний, водний, авіаційний транспорт;	Тестування, розв'язання практичних завдань

туристичної індустрії України		мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; інші характерні для туризму види діяльності Джерела [1-3, 10, 11]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання практичних завдань за індивідуальними варіантами.	
Семінар з виконанням практичних задач Тема 5. Сучасні тенденції розвитку туристичної індустрії Світу	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: загальна характеристика суб'єктів туристичної індустрії; туристичні агенти та туристичні оператори; готелі, аналогічні засоби розміщення та їх класифікація; ресторани, заклади харчування; наземний, водний, авіаційний транспорт; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; інші характерні для туризму види діяльності Джерела [1-3, 10, 11]. 2. Самотестування. 3. Розв'язання практичних завдань за індивідуальними варіантами.	Тестування, розв'язання практичних завдань
Семінар - запитань і відповідь Тема 6. Безпека в туризмі	12	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: безпека туристичних подорожей як умова їх організації та здійснення; фактори ризику в туризмі; туризм і довкілля; специфічні чинники ризику. Джерела [1-3, 15, 16]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – розгорнута бесіда Тема 7. Шляхи реалізації та цілі державного регулювання в галузі туризму	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Джерела [1-3, 13, 16, 17, 21, 24]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар – розгорнута бесіда Тема 7. Інституційне забезпечення розвитку ринку туристичних послуг	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Джерела [1-3, 13, 16, 17, 21, 24]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар - запитань і відповідь Тема 8. Ліцензування та стандартизація туристичної діяльності	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: ліцензування туроператорської діяльності; державна система стандартизації у сфері туристичної діяльності; встановлення категорій об'єктів туристичної інфраструктури; категорії якості та рівня обслуговування; знак категорії об'єкта. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар – розгорнута бесіда Тема 8. Договір на туристичне обслуговування	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: істотні умови договору на туристичне обслуговування; зміна ціни туристичного продукту; внесення змін до договору або його розірвання; відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору на туристичне обслуговування. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Разом змістовий модуль 2	48		
Разом	96		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності											
	Загальні						Предметно-спеціальні					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1. Знання історичних особливостей та сучасного стану розвитку туризму в Україні та світі.			+				+					+
2. Знання теоретичних основ туризму, а саме: організаційних форм та видів туризму, функцій туризму та факторів його розвитку.				+				+				
3. Знання диференційованих теоретичних концепцій і моделей, які застосовуються при дослідженні туризму.					+				+			
4. Розуміння принципів організації туристичної індустрії, форм організації маркетингових досліджень в туризмі.		+									+	
5. Уміння здійснювати маркетингові дослідження в туризмі, використовувати методи збору та аналізу маркетингової інформації.				+								+
6. Уміння володіти основами організації туристичного бізнесу, адміністративно-управлінського механізму регулювання туристичної діяльності.					+			+				
7. Уміння застосовувати функції та методи менеджменту в туристичній діяльності										+		
8. Здатність використовувати інформаційні системи управління в туристичній галузі .		+										
9. Здатність визначати ефективність інвестиційних проектів у туризмі .					+				+			

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2		2			4
Тема 2	2		2			4
Тема 3	2			3		5
Тема 4	2		2			4
Тема 5	2		2			4
Разом змістовий модуль 1	10		8	3		21
Змістовий модуль 2						
Тема 1	2	2				4
Тема 2	2	2				4
Тема 3	2		2			4
Тема 4	2		2			4
Тема 5	2		2			4
Тема 6	2		2			4
Тема 7	2			3		5
Разом змістовий модуль 2	14	4	8	3		29
Разом						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала

90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2- вид. перероб. та доп.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
2. Тонкошкур М. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Організація туризму» (Основи туризмознавства) / М. В. Тонкошкур, В. В. Абрамов, Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 134 с. 2- вид. перероб. та доп.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
3. Туризмологія (теорія туризму). Навчально-методичний посібник зі спецкурсу. / Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. – К.: КУТЕП, 2010. – 70 с.

Допоміжна

4. Абрамов В. В. Історія туризму: підруч./ В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур. – Харків : Видавництво «Форт», 2010. – 286 с.: іл.
5. Биржаков М. Б. Введение в туризм. Издание 9-е, переработанное и дополненное / М. Б. Биржаков – СПб.: «Издательский дом Герда», 2007. – 576 с.
6. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2004. - 272 с
7. Дурович А.П. Маркетинг в туризме : учеб. пособие / А.П. Дурович. – Мн. : Новое знание, 2005. – 496 с.
8. Зорин И.В. Энциклопедия туризма / И.В. Зорин, В.А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 368 с.
9. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг: навч. посіб. / О.Б. Моргулець. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.

10. 190. Морозов М.А. Экономика туризма: учебник / М.А. Морозов, Н.С. Морозова, Г.А. Карпова, Л.В. Хорева. – М.: Федеральное агентство по туризму, 2014. – 320 с
11. Квартальнов В. А. Теория и практика туризма; Учебник / В. А. Квартальнов. – М.: «Финансы и статистика», 2003. – 672с.
12. Кирилова О. Маркетинг на ринку туристичних послуг / О. Кирилова // Маркетинг в Україні. – 2009. - №3. – С. 57-59.
13. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 298 с.
14. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: науково-навчальне видання. – К.: КУТЕП, 2008. -825 с.
15. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії : навч. посіб. / Н.В. Чорненька. – Київ : Атіка, 2006. – 264 с.

Інформаційні ресурси

16. Закон України «Про курорти» від 05.10.2000 № 2026-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>
17. Закон України «Про Туризм» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
18. Хартия туризау від 01.01.1985 [Електронний ресурс] // Всесвітня туристична організація. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_640
19. Глобальный этический кодекс туризма від 01.10.1999 [Електронний ресурс] // Всесвітня туристична організація. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/983_001
20. Гагская декларация Межпарламентской конференции по туризму від 14.04.1989 [Електронний ресурс] // ООН. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_904
21. Туристична асоціація України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.tau.org.ua>
22. Українська асоціація активного та екологічного туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uaeta.org>
23. Громадська спілка «Асоціація сприяння розвитку винного та гастрономічного туризму в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://awgt.nuft.edu.ua/page/view/protocol>
24. Спілка сприяння розвитку сільському зеленому туризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.greentour.com.ua>
25. Асоціація готельних об'єднань та готелів міст України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mydim.ua/information/union/hotelinua/>
26. The World Tourism Organization [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www2.unwto.org>.
27. The World Travel and Tourism Council [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.wttc.org>.